

**Nacionalni centar za vanjsko
vrednovanje obrazovanja**

NACIONALNI ISPITI U TREĆIM RAZREDIMA SREDNJIH ŠKOLA

Ispitni katalog iz Psihologije

u školskoj godini 2007./2008.

veljača 2008.

Stručna radna skupina za izradbu ispitnih materijala iz Psihologije:

Ana Boban Lipić, prof., XVIII. gimnazija, Zagreb

doc. dr. sc. Damir Ljubotina, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za psihologiju

Miljenka Plečko, prof., Gimnazija Antuna Gustava Matoša, Samobor

Andrea Šlaus Kokotović, prof., XV. gimnazija, Zagreb

Davorin Zorko, prof. i dipl. psih., Gimnazija Čakovec.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. OPĆI CILJEVI NASTAVE PSIHOLOGIJE NA KRAJU GIMNAZIJSKOGA ŠKOLOVANJA	5
3. OBRAZOVNI ISHODI – POSEBNI CILJEVI	6
4. STRUKTURA ISPITA	12
5. TEHNIČKI OPIS ISPITA	14
5.1. VRSTA TESTA	14
5.2. TRAJANJE ISPITA	14
5.3. BROJ, VRSTA ZADATAKA I BROJ BODOVA	15
5.4. TRETMAN SLUČAJNOGA POGAĐANJA	15
5.5. PRIBOR	15
6. OPIS BODOVANJA I OCJENJIVANJE	16
7. PRIMJERI ZADATAKA I NAČIN BODOVANJA ODGOVORA	17
8. KAKO SE PRIPREMITI ZA ISPIT	20
9. LITERATURA	21
10. OGLEDNI PRIMJERAK TESTA	22
11. KLJUČ ZA ODGOVORE OGLEDNOGA PRIMJERKA TESTA	31

1. UVOD

Ovaj ispitni katalog je temeljni dokument ispita kojim se jasno opisuje što će se i kako ispitivati na nacionalnim ispitima u svibnju 2008. godine.

Ispitni katalog iz Psihologije sastavljen je prema postojećem nastavnom planu i programu kojega je 2003. Godine objavilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske u dokumentu „Kurikularni pristup promjenama u gimnaziji - Razrada okvirnog nastavnog plana i programa u funkciji rasterećenja učenika - društveno-humanističko područje“.

Psihologija je u različitim vrstama gimnazija zastupljena s različitim fondom sati i sluša se u generacijski različitim razredima:

- u općim gimnazijama u drugome i trećem razredu s godišnjim fondom od 35 sati, odnosno s ukupnim fondom od 70 sati
- u jezičnim gimnazijama u trećem razredu s godišnjim fondom od 70 sati
- u klasičnim i prirodoslovno-matematičkim gimnazijama u trećem razredu s godišnjim fondom od 35 sati.

Plan i program jednak je za sve vrste gimnazija, ali u gimnazijama s manjim brojem sati sadržaji se uže obrađuju.

Ispit iz Psihologije 2008. godine jednak je za sve učenike, bez obzira koju vrstu gimnazije pohađaju.

Članovi Stručne radne skupine za Psihologiju prikupili su mišljenja članova Sekcije za školsku psihologiju koji predaju Psihologiju u srednjim školama u Republici Hrvatskoj o važnosti i razmjernome udjelu pojedinih sadržaja, odnosno obrazovnih ishoda na državnome ispitu.

Pri izradbi ispitnoga kataloga nastojali su uključiti obrazovne ishode utemeljene na ključnim dijelovima programa, za koje postoji suglasnost da su važni za daljnje učenje i dublje razumijevanje područja te da su u skladu s aktualnim trendovima u suvremenoj psihologiji.

U interesu je učenika savjesno pristupiti ispitu, ponašati se prema propisanim pravilima i nastojati ostvariti što bolji rezultat.

Osim stjecanja vrijednoga iskustva s ispitima, učenici će dobiti i povratne obavijesti o vlastitome rezultatu pa će svoj uspjeh moći usporediti s rezultatima učenika svoje škole i s rezultatima ostalih učenika u Hrvatskoj koji su polagali isti ispit u isto vrijeme i pod jednakim uvjetima.

Očekuje se da uvođenje sustava vanjske provjere znanja bitno djeluje na kakvoću učenja u našim školama.

Škole u kojima se provode ispiti dužne su zadovoljiti sve uvjete potrebne za provedbu ispita i postupati u skladu s točnim uputama i protokolima.

Stav je stručne radne skupine da za konačnu interpretaciju i vrjednovanje rezultata treba uzeti u obzir i dodatne informacije.

Za potrebe nacionalnoga ispita iz testa je isključena nastavna cjelina *Socijalna psihologija* prema preporuci Centra s obzirom da je posljednja u nastavnome programu i obrađuje se tijekom svibnja.

2. OPĆI CILJEVI NASTAVE PSIHLOGIJE NA KRAJU GIMNAZIJSKOGA ŠKOLOVANJA

Opći ciljevi Psihologije su da učenik na kraju gimnazijskoga školovanja može:

- definirati, shvatiti, rabiti i primijeniti pojmove i koncepte iz psihologije
- shvatiti, rabiti i primijeniti osnovne psihologijske pristupe i teorije
- navesti i shvatiti istraživanja iz područja psihologije te generalizirati spoznaje
- shvatiti povezanost istraživanja i teorija u psihologiji
- usporediti i procijeniti osnovne pojmove, koncepte, pristupe, teorije i istraživanja iz područja psihologije
- shvatiti psihologiju kao sustav provjerenih i dokazanih spoznaja
- shvatiti praktičnu primjenjivosti znanstvenih spoznaja iz psihologije
- shvatiti interdisciplinarni pristup u istraživanju psihičkih procesa i ponašanja.

Opći odgojni ciljevi nastavnoga predmeta Psihologije, koji se **ne ispituju** na nacionalnim ispitima i državnoj maturi, a provlače se kroz sve nastavne sadržaje su:

- sustavno prenošenje humanističkoga pogleda na svijet
- poticanje uporabe znanja iz psihologije za bolje razumijevanje sebe, drugih i društva u cjelini
- poticanje primjene spoznaja iz psihologije u svrhu unaprjeđivanja svakodnevnoga života
- poticanje razvoja kompetencija (kognitivnih, metakognitivnih, socijalnih, emocionalnih, tehničkih).

3. OBRAZOVNI ISHODI – POSEBNI CILJEVI

1. ISPITNA CJELINA		
POVEZIVANJE I PRIMJENA ZNANJA IZ SVIH PODRUČJA PSIHLOGIJE OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Svi obrazovni ishodi navedeni u 2. ispitnoj cjelini od 1. do 4.	činjenično konceptualno proceduralno	shvaćanje primjena razlaganje procjena
2. ISPITNA CJELINA		
PSIHLOGIJA KAO TEORIJSKA I PRIMIJENJENA ZNANOST OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Objasniti predmet proučavanja psihologije.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti čimbenike koji utječu na psihičke procese i ponašanje.	činjenično	shvaćanje
Navesti (i prepoznati) psihičke procese.	činjenično	pamćenje
Razlikovati psihičke procese.	činjenično	shvaćanje
Objasniti znanstveni pristup u istraživanju psihičkih procesa i ponašanja.	konceptualno	shvaćanje
Protumačiti razliku između laičkoga shvaćanja psihologije i psihologije kao znanosti.	konceptualno	razlaganje
Opisati predmet istraživanja/ ada pojedine grane psihologije.	činjenično	pamćenje
Razlikovati grane psihologije.	činjenično	shvaćanje
Opisati povijesni razvoj psihologije.	činjenično	pamćenje
Navesti osobe važne u povijesti psihologije.	činjenično	pamćenje
Opisati pristupe u suvremenoj psihologiji.	konceptualno	pamćenje
Usporediti različite pristupe u suvremenoj psihologiji.	konceptualno	razlaganje
Opisati metode istraživanja u psihologiji.	konceptualno	pamćenje
Usporediti metode istraživanja u psihologiji.	konceptualno	razlaganje
Vrjednovati metode istraživanja u psihologiji.	konceptualno	vrjednovanje
Navesti primjere za pojedine metode.	proceduralno	primjena

Opisati etape u psihologijskome istraživanju.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti tehnike prikupljanja podataka.	činjenično	shvaćanje
Razlikovati psihologiju od srodnih struka.	konceptualno	razlaganje
3. ISPITNA CJELINA		
BIOLOŠKE OSNOVE PONAŠANJA OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Navesti vrste živčanih stanica.	činjenično	pamćenje
Razlikovati funkcije pojedinih dijelova živčane stanice.	činjenično	razlaganje
Objasniti ulogu neuroprijenosnika.	konceptualno	shvaćanje
Navesti dijelove živčanoga sustava.	činjenično	shvaćanje
Objasniti funkcije pojedinih dijelova živčanoga sustava.	konceptualno	shvaćanje
Opisati istraživanja o funkcijama mozgovnih polutki.	činjenično	shvaćanje
Objasniti razlike između lijeve i desne mozgovne polutke.	konceptualno	shvaćanje
Imenovati žlijezde s unutrašnjim izlučivanjem i hormone koje izlučuju.	činjenično	pamćenje
Objasniti utjecaj žlijezda s unutrašnjim izlučivanjem na ponašanje.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti odnos živčanoga i endokrinoga sustava.	konceptualno	shvaćanje
OSJETI I PERCEPCIJA OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Opisati osjetne sustave.	konceptualno	pamćenje
Objasniti funkciju osjetnih sustava.	konceptualno	shvaćanje
Razlikovati podražaj, živčani impuls i osjet.	činjenično	razlaganje
Objasniti nastanak osjeta.	konceptualno	shvaćanje
Razlikovati apsolutnu i diferencijalnu osjetljivost.	konceptualno	razlaganje
Primijeniti znanje o apsolutnoj i diferencijalnoj osjetljivosti na pojedina zanimanja.	činjenično	primjena
Opisati perceptivne varke.	činjenično	shvaćanje
Objasniti uzroke nastanka perceptivnih varki.	konceptualno	shvaćanje
Opisati osjetnu adaptaciju na primjerima.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti ulogu osjetne adaptacije u svakodnevnom životu.	konceptualno	primjena
Objasniti odnos osjeta i percepcije.	konceptualno	razlaganje
Opisati geštaltistička načela percipiranja.	činjenično	shvaćanje

Objasniti ulogu geštaltističkih načela u percepciji.	konceptualno	shvaćanje
Prepoznati načela percepcije u svakodnevnome životu.	konceptualno	razlaganje
Objasniti percepciju treće dimenzije (ili dubine).	činjenično	shvaćanje
Opisati istraživanja s područja osjeta i percepcije.	konceptualno	shvaćanje
EMOCIJE I MOTIVACIJA		
OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Navesti vrste emocija.	činjenično	pamćenje
Razlikovati primarne i sekundarne emocije.	činjenično	razlaganje
Opisati sastavnice emocija.	konceptualno	pamćenje
Odrediti sastavnice emocija na konkretnim primjerima.	konceptualno	primjena
Raščlaniti doprinos nasljeđa i okoline u razvoju emocija.	činjenično	razlaganje
Opisati sličnosti i razlike u izražavanju emocija u različitim kulturama.	činjenično	pamćenje
Opisati tjelesne promjene koje prate emocije.	činjenično	shvaćanje
Objasniti ulogu živčanoga i endokrinoga sustava u tjelesnim promjenama koje prate emocije.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti funkciju tjelesnih promjena kod emocija.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti utjecaj emocija na nastanak psihičkih bolesti.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti povezanost intenziteta emocija i učinka u nekoj aktivnosti.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti ulogu neverbalne komunikacije u izražavanju emocija.	činjenično	shvaćanje
Objasniti način rada poligrafa (detektora laži).	konceptualno	shvaćanje
Objasniti utjecaj emocija na kognitivne procese.	konceptualno	shvaćanje
Definirati stres.	činjenično	pamćenje
Opisati istraživanja s područja emocija.	činjenično	pamćenje
Razlikovati izvore stresa.	činjenično	razlaganje
Prepoznati izvore stresa u svakodnevnome životu.	konceptualno	razlaganje
Opisati načine suočavanja sa stresom.	konceptualno	shvaćanje
Procijeniti načine suočavanja sa stresom.	konceptualno	vrjednovanje
Primijeniti načine suočavanja sa stresom na primjerima iz svakodnevnoga života.	konceptualno	primjena
Razlikovati vrste motiva.	činjenično	razlaganje
Razlikovati motivaciju s obzirom na vrstu poticaja.	činjenično	analiziranje
Imenovati psihologe značajne na području istraživanja	činjenično	shvaćanje

motivacije.		
Opisati teoriju o hijerarhiji motiva.	činjenično	pamćenje
Objasniti teoriju o hijerarhiji motiva.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti motivacijski ciklus.	konceptualno	shvaćanje
Opisati sukobe motiva.	konceptualno	pamćenje
Objasniti sukobe motiva na primjerima iz svakodnevnoga života.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti pojam frustracije.	konceptualno	shvaćanje
Razlikovati izvore frustracije.	činjenično	shvaćanje
Definirati obrambene mehanizme.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti obrambene mehanizme na primjerima iz svakodnevnoga života.	konceptualno	primjena
Objasniti načine suočavanja sa stresom i frustracijom u svakodnevnome životu.	proceduralno	primjena
Usporediti prilagođene i neprilagođene načine suočavanja sa stresom.	konceptualno	vrjednovanje
Opisati istraživanja s područja motivacije.	konceptualno	pamćenje

4. ISPITNA CJELINA

PAMĆENJE I UČENJE		
OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Definirati pojam učenja.	činjenično	pamćenje
Opisati vrste (mehanizme) učenja.	konceptualno	pamćenje
Usporediti vrste (mehanizme) učenja.	konceptualno	vrjednovanje
Objasniti primjenu različitih vrsta učenja u svakodnevnome životu.	proceduralno	primjena
Objasniti čimbenike uspješnoga učenja.	činjenično	shvaćanje
Primijeniti znanje o čimbenicima uspješnoga učenja na primjerima iz svakodnevnoga života.	proceduralno	primjena
Imenovati psihologe značajne na području istraživanja učenja i pamćenja.	činjenično	pamćenje
Definirati pojam pamćenja.	činjenično	pamćenje
Opisati vrste pamćenja.	konceptualno	pamćenje
Usporediti vrste pamćenja.	konceptualno	vrjednovanje
Opisati metode za ispitivanje pamćenja.	činjenično	pamćenje
Razlikovati metode ispitivanja pamćenja na primjerima.	konceptualno	razlaganje
Opisati proces zaboravljanja.	konceptualno	shvaćanje
Opisati uzroke zaboravljanja.	konceptualno	shvaćanje
Primijeniti znanje o uzrocima zaboravljanja na primjerima iz svakodnevnoga života.	proceduralno	primjena
Opisati istraživanja s područja pamćenja i učenja.	konceptualno	pamćenje

INTELIGENCIJA I STVARALAŠTVO OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Definirati pojam inteligencije.	činjenično	pamćenje
Imenovati psihologe značajne na području inteligencije.	činjenično	pamćenje
Razlikovati doprinos nasljeđa i okoline u razvoju inteligencije.	činjenično	shvaćanje
Opisati razvoj inteligencije tijekom života.	konceptualno	pamćenje
Razlikovati vrste inteligencije.	konceptualno	razlaganje
Objasniti mjerenje inteligencije.	konceptualno	shvaćanje
Opisati metrijske karakteristike testova.	konceptualno	pamćenje
Objasniti pojam kvocijenta inteligencije.	konceptualno	shvaćanje
Primijeniti znanje o kvocijentu inteligencije na primjeru iz svakodnevnog života.	proceduralno	primjena
Objasniti normalnu raspodjelu inteligencije.	konceptualno	shvaćanje
Primijeniti znanje o normalnoj raspodjeli na primjeru iz svakodnevnog života.	proceduralno	primjena
Razlikovati pojedine kategorije intelektualne razvijenosti.	činjenično	shvaćanje
Definirati pojam stvaralaštva (kreativnosti).	činjenično	pamćenje
Objasniti povezanost divergentnoga mišljenja i stvaralaštva.	konceptualno	shvaćanje
Navesti obilježja kreativnih pojedinaca.	konceptualno	pamćenje
Opisati načine poticanja stvaralaštva.	konceptualno	pamćenje
Opisati istraživanja s područja inteligencije i stvaralaštva.	konceptualno	pamćenje
5. ISPITNA CJELINA		
LIČNOST OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Objasniti pojam ličnosti.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti pojam teorije ličnosti.	konceptualno	shvaćanje
Imenovati psihologe značajne na području psihologije ličnosti.	činjenično	pamćenje
Opisati teorijske pristupe u objašnjenju ličnosti.	konceptualno	shvaćanje
Usporediti teorijske pristupe u objašnjenju ličnosti.	konceptualno	vrjednovanje
Opisati metode ispitivanja ličnosti (upitnici ličnosti, projektivne tehnike, situacijski testovi, skale procjene).	konceptualno	pamćenje
Usporediti metode ispitivanja ličnosti (upitnici ličnosti, projektivne tehnike, situacijski testovi, skale procjene).	konceptualno	vrjednovanje

Protumačiti doprinos nasljeđa i okoline u razvoju ličnosti pojedinca.	konceptualno	shvaćanje
Opisati razliku između normalnoga i psihički poremećenoga ponašanja.	konceptualno	shvaćanje
Opisati psihičke poremećaje (anksiozni poremećaj, somatoformni poremećaj, psihotični, poremećaji raspoloženja i poremećaje ličnosti).	konceptualno	pamćenje
Razlikovati psihičke poremećaje (anksiozni poremećaj, somatoformni poremećaj, psihotični, poremećaji raspoloženja te poremećaj ličnosti).	konceptualno	razlaganje
Opisati medicinsku terapiju (terapija lijekovima i elektrokonvulzivna terapija) i psihoterapiju (psihoanalitička, kognitivno-bihevioralna, humanistička).	konceptualno	pamćenje
Usporediti medicinsku terapiju i psihoterapiju.	konceptualno	shvaćanje
Povezati teoriju ličnosti i vrstu psihoterapije.	konceptualno	razlaganje
Opisati istraživanja s područja ličnosti.	konceptualno	pamćenje
RAZVOJNA PSIHOLOGIJA OBRAZOVNI ISHODI - POSEBNI CILJEVI	Kategorija znanja (po Bloomu)	Kategorija kognitivnih procesa (po Bloomu)
Definirati predmet razvojne psihologije.	činjenično	pamćenje
Protumačiti doprinos nasljeđa i okoline u razvoju pojedinca.	konceptualno	shvaćanje
Opisati metode istraživanja u razvojnoj psihologiji.	činjenično	pamćenje
Usporediti metode istraživanja u razvojnoj psihologiji.	činjenično	vrjednovati
Imenovati psihologe značajne na području razvojne psihologije.	činjenično	pamćenje
Objasniti rizične čimbenike u prenatalnome razdoblju.	konceptualno	shvaćanje
Opisati obilježja tjelesnoga, spoznajnoga i emocionalno-socijalnoga razvoja u pojedinim razvojnim razdobljima.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti uzroke razvojnih promjena.	konceptualno	shvaćanje
Opisati Piagetove faze u kognitivnome razvoju.	konceptualno	shvaćanje
Objasniti obilježja razvojnih razdoblja na primjerima.	konceptualno	primjena
Opisati istraživanja s područja razvojne psihologije.	konceptualno	pamćenje

4. STRUKTURA ISPITA

Ispit je vremenski jedinstvena cjelina, a podijeljen je prema vrstama zadataka. U testu su ukupno 62 zadatka.

Pitanja pokrivaju pet ispitnih cjelina:

- prva ispitna cjelina – Povezivanje i primjena znanja iz svih područja psihologije
- druga ispitna cjelina – Psihologija kao primijenjena i teorijska znanost
- treća ispitna cjelina – Biološke osnove ponašanja; Osjeti i percepcija; Emocije i motivacija
- četvrta ispitna cjelina – Pamćenje i učenje; Inteligencija i stvaralaštvo
- peta ispitna cjelina – Ličnost; Razvojna psihologija; Socijalna psihologija

(Socijalna psihologija **ne** ispituje se na nacionalnome ispitu.)

Broj pitanja u ispitnim cjelinama, načelno ($\pm 5\%$), reprezentira proporcionalnu zastupljenost pojedine nastavne cjeline u nastavnome planu i programu.

U testu su izostavljena pitanja (njih šest) iz nastavne cjeline *Socijalna psihologija* koja ne će u nastavi biti obrađena do trenutka provođenja nacionalnoga ispita.

Šest pitanja je preraspoređeno na sljedeće nastavne cjeline:

- Psihologija kao teorijska i primijenjena znanost – 1 zadatak kratkih odgovora (2 boda)
- Biološke osnove ponašanja – 1 zadatak višestrukoga izbora (1 bod)
- Emocije i motivacija – 1 zadatak produženoga odgovora (3 boda)
- Pamćenje i učenje – 1 zadatak kratkih odgovora (2 boda)
- Inteligencija i stvaralaštvo – 1 zadatak višestrukoga izbora (1 bod)
- Ličnost – 1 zadatak povezivanja i sređivanja (3 boda).

VRSTA, BROJ I POSTOTNI UDIO ZADATAKA U TESTU						
Ispitna cjelina	Zadaci alternativnoga izbora	Zadaci višestrukoga izbora	Zadaci povezivanja i sređivanja	Zadaci kratkih odgovora	Zadaci produženih odgovora	Ukupno
1. CJELINA						8% (13%)
Povezivanje i primjena znanja iz svih područja psihologije	8	-	-	-	-	8 (13%)
2. CJELINA						7 (11%)
Psihologija kao teorijska i primijenjena znanost	-	2	1	3	1	7 (11%)
3. CJELINA						20 (32%)
Biološke osnove ponašanja	-	2	1	2	1	7 (11%)
Osjeti i percepcija	-	2	1	2	1	6 (10%)
Emocije i motivacija	-	2	1	2	2	7 (11%)
4. CJELINA						14 (22%)
Pamćenje i učenje	-	2	1	3	1	7 (11%)
Inteligencija i stvaralaštvo	-	3	1	2	1	7 (11%)
5. CJELINA						13 (21%)
Ličnost	-	2	2	2	1	7 (11%)
Razvojna psihologija	-	2	1	2	1	6 (10%)
UKUPAN BROJ I POSTOTNI UDIO ZADATAKA	8 (13%)	18 (29%)	9 (14,5%)	18 (29%)	9 (14,5%)	62 100%

5. TEHNIČKI OPIS ISPITA

5.1. VRSTA TESTA

Ispit će se provesti primjenom testa tipa papir – olovka. Za test se daje jedinstvena opća uputa. Test je podijeljen na dvije cjeline koje nisu vremenski odijeljene. Prva cjelina sastoji se od 8 zadataka alternativnoga izbora, a druga cjelina od 54 zadatka koji su raspoređeni u 4 različite skupine. Uz svaku skupinu zadataka učenici samostalno čitaju uputu.

	Vrsta zadatka
1. skupina	zadatci alternativnoga izbora (točno – netočno)
2. skupina	zadatci višestrukoga izbora
3. skupina	zadatci povezivanja i sređivanja
4. skupina	zadatci kratkih odgovora
5. skupina	zadatci produženih odgovora

Prije svake skupine zadataka navedena je uputa. Unutar svake vrste zadataka nalaze se pitanja koja obuhvaćaju obrazovne ishode iz različitih ispitnih cjelina.

5.2. TRAJANJE ISPITA

Test se primjenjuje uz vremensko ograničenje. Predviđeno vrijeme rada iznosi **80** minuta. Učenici koji su ranije završili s radom mogu još jednom provjeriti točnost svojih odgovora, ali ne smiju napuštati dvoranu kako ne bi ometali ostale učenike koji još nisu završili s radom.

5.3. BROJ, VRSTA ZADATAKA I BROJ BODOVA

Način bodovanja uratka u zadatku ovisan je o vrsti i zahtjevnosti zadatka, a vrjednovanje uratka u zadatku provodit će se prema sljedećem ključu:

Vrsta zadatka	Bodovanje potpuno točnoga odgovora	Bodovanje djelomično točnoga odgovora
Zadaci alternativnoga izbora	1 bod	nema djelomično točnoga odgovora
Zadaci višestrukoga izbora	1 bod	nema djelomično točnoga odgovora
Zadaci povezivanja i sređivanja	3 boda	1, odnosno 2 boda
Zadaci kratkih odgovora	2 boda	1 bod
Zadaci produženih odgovora	3 boda	1 odnosno 2 boda

Svaki **netočan odgovor** boduje se s 0 bodova. **Nema** negativnih bodova.

5.4. TRETMAN SLUČAJNOGA POGAĐANJA

U zadacima alternativnoga i višestrukoga izbora nije predviđena korekcija zbog mogućnosti slučajnoga odabira točnoga odgovora, tj. ne će se rabiti negativni bodovi. U tim zadacima savjetujemo učenicima da najprije odgovore na one za koje znaju točan odgovor. Kod zadataka kod kojih nisu sigurni u točno rješenje, trebaju dati odgovor za koji smatraju da je najvjerojatniji od ponuđenih.

5.5. PRIBOR

Na ispitu iz Psihologije učenici smiju rabiti samo pribor za pisanje, i to običnu olovku, gumicu za brisanje, **plavu** ili **crnu** kemijsku olovku ili nalivpero.

Nije dopuštena uporaba bilo kakve dodatne literature ili bilješki za vrijeme pisanja testa.

6. OPIS BODOVANJA I OCJENJIVANJE

Cijeli ispit donosi ukupno 116 bodova. Najveći broj bodova koje učenici mogu ostvariti prema ispitnim cjelinama s obzirom na broj i vrstu zadataka u pojedinoj cjelini prikazan je u tablici:

Ispitna cjelina	Zadaci alternativnoga izbora	Zadaci višestrukoga izbora	Zadaci povezivanja i sređivanja	Zadaci kratkih odgovora	Zadaci produženih odgovora	Ukupno
1. CJELINA						8 (7%)
Povezivanje i primjena znanja iz svih područja psihologije	8	-	-	-	-	8 (7%)
2. CJELINA						14 (12%)
Psihologija kao teorijska i primijenjena znanost	-	2	3	6	3	14 (12%)
3. CJELINA						40 (34%)
Biološke osnove ponašanja	-	3	3	4	3	13 (11%)
Osjeti i percepcija	-	2	3	4	3	12 (10%)
Emocije i motivacija	-	2	3	4	6	15 (13%)
4. CJELINA						27 (23 %)
Pamćenje i učenje	-	2	3	6	3	14 (12 %)
Inteligencija i stvaralaštvo	-	3	3	4	3	13 (11%)
5. CJELINA						27 (23%)
Ličnost	-	2	6	4	3	15 (13 %)
Razvojna psihologija	-	2	3	4	3	12 (10%)
UKUPAN BROJ BODOVA I POSTOTNI UDIO BODOVA U ISPITNOJ CJELINI	8 (7%)	18 (15%)	27 (23%)	36 (31%)	27 (23%)	116 (100%)

7. PRIMJERI ZADATAKA I NAČIN BODOVANJA ODGOVORA

Test sadrži pet vrsta zadataka.

1. Zadatci alternativnoga izbora

Zadatci alternativnoga izbora sastoje se od jedne zadane tvrdnje za koju treba utvrditi je li točna (T) ili netočna (N). Učenik na listu za odgovore označava odgovarajuće slovo.

Primjer

Pozorno pročitajte sljedeću tvrdnju i odredite je li točna ili netočna. Na listu za odgovore uz redni broj pitanja obilježite znakom X odgovarajući odgovor.

Strah od zmijske urođen je čovjeku.   T   N

U ovome zadatku učenik treba na listu za odgovore označiti slovo N budući da zadana tvrdnja nije točna.

Zadatci alternativnoga izbora načelno donose **1 bod**.

2. Zadatci višestrukoga izbora

Zadatci višestrukoga izbora sastoje se od pitanja te četiriju ponuđenih odgovora označenih slovima a, b, c i d. Samo je jedan odgovor točan. Učenik odabran odgovor obilježava na listu za odgovore znakom X preko slova koje se nalazi ispred odabranoga rješenja.

Primjer

U sljedećem zadatku samo je jedan odgovor točan. Na listu za odgovore uz redni broj zadatka obilježite znakom X samo jedan od četiriju ponuđenih odgovora.

Smanjivanje osjetljivosti do kojega dolazi uslijed podraživanja nekoga osjetnoga organa naziva se:

- a) osjetna adaptacija
- b) osjetna rekuperacija
- c) perzistencija osjeta
- d) vrijeme latencije

U ovome zadatku učenik treba na listu za odgovore uz redni broj pitanja označiti odgovor pod slovom a) osjetna adaptacija budući da je to točan odgovor na zadano pitanje.

Zadatci višestrukoga izbora načelno donose **1 bod**.

3. Zadatci povezivanja i sređivanja

Zadatci povezivanja i sređivanja sastoje se od podataka podijeljenih u dvije skupine (dva stupca) te uvodne rečenice u kojoj je navedeno što treba učiniti. Obično se traži da se svaki podatak u jednoj skupini prema zadanome načelu poveže s odgovarajućim podatkom u drugoj skupini. Načela povezivanja mogu biti različita (uzročno-posljedični odnos, zajednička pripadnost, vremenska ili prostorna sličnost i sl.). Zadatak učenika je da na listu za odgovore uz redni broj pitanja, odnosno podatka na lijevoj strani označi slovo odgovarajućega podatka na desnoj strani. Na desnoj strani može biti ponuđeno više podataka, nego što ih treba spariti s podacima na lijevoj strani.

Primjer

U sljedećem zadatku svakomu pojmu u lijevome stupcu možete pridružiti samo jedan pojam iz desnoga stupca. Na listu za odgovore trebate uz broj koji označava pojam u lijevome stupcu obilježiti znakom X slovo točnoga odgovora iz desnoga stupca. Pazite, jedan odgovor na desnoj strani je višak!

Granama psihologije pridružite predmete rada.

1. klinička psihologija	A. pomaže djeci s teškim oboljenjima
2. školska psihologija	B. savjetuje učenike pri izboru zanimanja
3. razvojna psihologija	C. istražuje utjecaj hormona na ponašanje
	D. istražuje kako stres utječe na prenatalni razvoj

U ovome zadatku učenik treba povezati brojeve s lijeve strane sa slovima na desnoj strani te označiti slova ispred točnih odgovora na listu za odgovore: 1.A 2.B 3.D

Zadatci povezivanja i sređivanja načelno donose **tri boda**, odnosno svaki točno povezani par donosi **1 bod**.

4. Zadatci kratkih odgovora

Zadatci kratkih odgovora sastoje se od jednoga pitanja na koje treba odgovoriti upisivanjem jedne ili nekoliko riječi.

Drugi mogući oblik jest da se zadatak sastoji od tvrdnje u kojoj nedostaje jedna ili nekoliko riječi koje treba nadomjestiti.

Primjer

Pozorno pročitajte pitanje i na listu za odgovore uz redni broj pitanja u predviđeni prostor upišite odgovor.

Kako se naziva metoda koja proučava različite skupine pojedinaca u različitim razvojnim razdobljima?

U ovome zadatku učenik treba na listu za odgovore uz redni broj pitanja u predviđeni prostor upisati: TRANSVERZALNA METODA.

Zadatci kratkih odgovora načelno donose **2 boda**.

5. Zadaci produženih odgovora

Zadatci produženih odgovora sastoje se od pitanja, odnosno od uvodnoga dijela koji određuje zadatak. Učenik na listu za odgovore uz redni broj pitanja u predviđeni prostor upisuje svoj odgovor.

Primjer

Pozorno pročitajte pitanje i na listu za odgovore uz redni broj pitanja u predviđeni prostor upišite odgovor.

Opišite razloge koji su doveli do ubrzanoga razvoja psihologije kao znanosti i njezinoga odvajanja od drugih disciplina.

Ovo je jedan od mogućih odgovora:

„Tijekom 18. i 19. stoljeća prirodne nauke, a posebno fiziologijska istraživanja unaprijedila su svoju metodologiju i pružila važne spoznaje o funkciji živčanog sustava. Time se otvorila mogućnost da se i psihologijskim problemima pristupi na znanstveni način. Psihologija službeno počinje 1879. godine, kada je Wilhelm Wundt, osnovao u Leipzigu u Njemačkoj prvi laboratorij za eksperimentalnu psihologiju. U njemu su se školovali psiholozi iz cijelog svijeta i razvijali psihologiju u svojim zemljama. Na razvoj psihologije utjecale su i društvene promjene i opći humanistički svjetonazor.“

Odgovori na zadatke produženih odgovora načelno donose **3 boda**.

Duljina odgovora nije presudna pri vrjednovanju.

3 boda - odgovor zadovoljava zahtjeve pitanja. Logično je strukturiran, sadržajan i usmjeren na pitanje.

2 boda - pitanje je djelomično odgovoreno. Primjerice, točno je imenovano ono što se traži u pitanju, prisutan je i opis kojemu nedostaju informacije ili su samo djelomično točne ili su samo djelomično usmjerene na pitanje.

1 bod - točno je imenovano ono što se traži, ali nedostaje opis ili sadrži netočne informacije ili one nisu usmjerene na pitanje.

0 bodova - odgovor ne zadovoljava niti jedan od prethodno navedenih kriterija

Za svaki odgovor bit će izrađen ključ za ocjenjivanje kako bi se ostvarila maksimalna objektivnost vrjednovanja.

8. KAKO SE PRIPREMITI ZA ISPIT

U interesu je učenika savjesno pristupiti ispitu, ponašati se prema propisanim pravilima i nastojati ostvariti što bolji rezultat. U načelu, za pripremu ovoga ispita vrijede opća pravila koja vrijede i za druge vrste pismenih ispita. Ispitni katalog, kao javni dokument, pruža važne informacije i nastavnicima i učenicima te jasno opisuje što će se i kako ispitivati.

Općenito se drži da su 3 do 4 mjeseca uoči ispita pravo vrijeme za početak ozbiljne pripreme. Korisno je napraviti plan rada po danima i tjednima te bilježiti količinu gradiva prijeđenu tijekom dana. Učenik se priprema po propisanim udžbenicima iz psihologije, a korisne mogu biti i bilješke s nastave.

Tijekom samoga pisanja pisanoga ispita dobro je pridržavati se sljedećih naputaka:

- prije nego počnete rješavati zadatke, *pažljivo pregledajte cijeli test* te pripadajući list za odgovore
- planirajte vrijeme rješavanja
- ako morate sami voditi računa o vremenu, izračunajte kako se dugo u prosjeku možete zadržati na pojedinoj skupini pitanja (važno je ne izgubiti previše vremena na pojedinome zadatku)
- u načelu, zadatci koji traže kratke odgovore ili se sastoje od ponuđenih odgovora, brže se rješavaju od zadataka koji traže duže pisanje pa, stoga, za njih treba predvidjeti dulje vrijeme rješavanja.

- općenito, *najprije riješite sve zadatke koji su vam lakši* - ako se nekoga odgovora ne možete odmah sjetiti, označite to pitanje nekim uočljivim znakom kako ga kasnije ne biste previdjeli i vratite se na njega kada riješite ono što odmah znate
- kod *zadataka višestrukoga izbora* upotrijebite sljedeću strategiju:
  - prvo pročitajte pitanje i sami pokušajte domisliti odgovor, zatim potražite taj odgovor među predloženima - našete li ga, to je točno rješenje, a ako ga nema, potražite mu najbliži
  - ako ne možete domisliti odgovor, upotrijebite *strategiju eliminacije* - pročitajte sve tvrdnje pa isključite prvo onaj odgovor koji vam se čini najmanje vjerojatan, a zatim pokušajte isto s preostalima
- kod *zadataka dopunjavanja* pročitajte uvodni dio pitanja više puta, može se dogoditi da vam se točan odgovor spontano sam nametne
- pri čitanju zadatka pripazite na glagolske oblike (množinu ili jedninu, negaciju), vremenske oznake, ali i na prostor za odgovor, npr. tri odvojene crte znače da se od vas očekuje odgovor koji sadrži tri riječi, a ako je prostor širi očekuje se odgovor punom rečenicom.
- ostavite dovoljno vremena da još jednom pregledate svoj uradak i provjerite jeste li štogod propustili; vrijeme rada, u načelu, dovoljno je da se prođe kroz sve zadatke u testu.

9. LITERATURA

1. Bratko, D., **Psihologija** - udžbenik za Psihologiju za gimnazije, Profil, Zagreb, 2001.
2. Šverko, B. (urednik), **Psihologija** - udžbenik za Psihologiju za gimnazije. Školska knjiga, Zagreb, 2006.

10. OGLEDNI PRIMJERAK TESTA

I. ZADATCI ALTERNATIVNOGA IZBORA

Pozorno pročitajte dolje navedene tvrdnje i u skladu sa svojim spoznajama iz znanstvene psihologije odredite jesu li točne (T) ili netočne (N). Na listu za odgovore uz redni broj svake tvrdnje obilježite znakom x odgovarajući odgovor.

1. Verbalnim testom inteligencije možemo testirati djecu već na uzrastu od dvije godine.	T	N
2. Strah od mraka je naučen.	T	N
3. Neverbalnu komunikaciju možemo kontrolirati lakše nego verbalnu.	T	N
4. Potreba za samoaktualizacijom svojstvena je samo čovjeku.	T	N
5. Filozofija je jedna od grana teorijske psihologije.	T	N
6. Rukopis je povezan s crtama ličnosti.	T	N
7. Ako smo jako prehladjeni i imamo začepljen nos, hrana nam ne će biti ukusna.	T	N
8. Humor i smijeh prirodni su ublaživači stresa.	T	N

II. ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

U sljedećim zadatcima samo je jedan odgovor točan. Na listu za odgovore uz redni broj zadatka trebate obilježiti znakom X samo jedan od četiriju ponuđenih odgovora.

1. Kognitivni pristup u psihologiji istražuje:
  - a) odnos između situacije i ponašanja
  - b) utjecaj nesvjesnoga na ponašanje
  - c) samoaktualizaciju
  - d) načine na koje procesiramo informacije

2. Zavisna varijabla je varijabla:
  - a) koju namjerno unosimo u eksperiment
  - b) koju opažamo ili mjerimo u eksperimentu
  - c) koja nam služi kao kontrolna
  - d) koja „maskira“ pravu svrhu eksperimenta

3. Dio perifernoga živčanoga sustava je:
  - a) mali mozak
  - b) moždano deblo
  - c) simpatikus
  - d) thalamus

4. Osjeti i percepcije nastaju:
  - a) u pojedinim osjetilnim organima
  - b) u senzornim područjima kore velikoga mozga
  - c) u asocijativnim područjima kore velikoga mozga
  - d) u motornim područjima kore velikoga mozga

5. Hormon adrenalina izlučuje:
  - a) nadbubrežna žlijezda
  - b) hipofiza
  - c) štitnjača
  - d) gušterača

6. Koliko osnovnih okusa čovjek razlikuje jezikom:
  - a) 2
  - b) 4
  - c) 6
  - d) 8

7. Percepcija spada:
  - a) u podsvjesne procese
  - b) u spoznajne procese
  - c) u čuvstvene procese
  - d) u motivacijske procese

8. Unutrašnju psihološku prepreku kod frustracije predstavljaju:
- sukobi motiva
  - zabrane od strane roditelja
  - norme i običaji zajednice
  - materijalni uvjeti
9. Prema Maslowu najmanji broj ljudi zadovoljava:
- fiziološke potrebe
  - potrebu za ljubavlju i pripadanjem
  - potrebu za samoaktualizacijom
  - potrebu za sigurnošću
10. Životinje najviše uče:
- klasičnim uvjetovanjem i kognitivnim učenjem (uvidom)
  - klasičnim i operantnim uvjetovanjem
  - klasičnim uvjetovanjem i socijalnim učenjem
  - socijalnim učenjem i kognitivnim učenjem (uvidom)
11. Obilježje kratkoročnoga pamćenja je:
- neograničeni kapacitet
  - kapacitet 10 ± 2 izolirane čestice
  - rad s informacijama
  - zadržavanje informacija do 2 sekunde
12. Fluidna inteligencija svoj najviši stupanj dostiže:
- u srednjem djetinjstvu
  - u adolescenciji
  - u zreloj dobi
  - u staračkoj dobi
13. Ako je dijete staro 10 godina, a mentalna dob mu je 9 godina, njegov kvocijent inteligencije je:
- 80
  - 90
  - 100
  - 110
14. Test za ispitivanje divergentnoga mišljenja psiholozi rabe za procjenu:
- inteligencije
  - obrazovanosti
  - postignuća
  - kreativnosti
15. Način emocionalnoga reagiranja na podražaje iz okoline naziva se:
- crta ličnosti
  - temperament
  - karakter
  - navika

16. Ekstrovert je:

- a) društvena osoba
- b) odgovorna osoba
- c) povučena osoba
- d) neurotična osoba

17. Koja od navedenih razvojnih faza **nije** prema Piagetu:

- a) senzomotorna faza
- b) operacionalna faza
- c) faza formalnih operacija
- d) oralna faza

18. Pojava da dijete lutki tepa, hrani je i priča s njom zove se:

- a) empatija
- b) konkretnost
- c) egocentrizam
- d) animizam

III. ZADATCI POVEZIVANJA I SREĐIVANJA

U sljedećim zadacima svakomu pojmu u lijevome stupcu možete pridružiti samo jedan pojam iz desnoga stupca. Na listu za odgovore trebate uz slovo koji označava pojam u lijevome stupcu obilježiti znakom X broj točnoga odgovora iz desnoga stupca. U svakome zadatku jedan je pojam na desnoj strani višak.

1. Metodama pridružite obilježja.

a) eksperiment	1. specifična metoda psihologije
b) introspekcija	2. otkriva uzročno-posljedični slijed
c) vanjsko opažanje	3. opažanje ponašanja kada se sama pojavljuju
	4. detaljno proučava pojedinca

2. Dijelovima mozga pridružite njegove funkcije:

a) leđna moždina	1. ravnoteža
b) mali mozak	2. jednostavni refleksi
c) moždano deblo	3. nagoniska ponašanja
	4. ritam budnost - spavanje

3. Vrstama činitelja koji utječu na uspješnost percepcije stražara pridružite primjere.

a) psihološki	1. društvene prilike
b) fiziološki	2. gusta magla
c) fizikalni	3. umor
	4. motivacija

4. Ponašanjima pridružite obrambene mehanizme.

a) Nemoguće da sam dobio otkaz, krivo sam čuo.	1. racionalizacija
b) Ne idu im jezici, ali u matematici sam izvrsna.	2. supstitucija
c) Nemam djece, ali mnogo se družim s nećacima.	3. kompenzacija
	4. negiranje

5. Vrstama učenja pridružite njihove specifičnosti.

a) klasično uvjetovanje	1. imitacija
b) operantno uvjetovanje	2. „aha“ doživljaj
c) kognitivno učenje	3. potkrjepljenje slijedi iza ponašanja
	4. refleksno javljanje odgovora

6. Mjernim karakteristikama testa inteligencije pridružite njihove opise.

a) pouzdanost	1. dobro razlikuje ispitanike
b) valjanost	2. u ponovljenoj primjeni isti ispitanici postižu slične rezultate
c) osjetljivost	3. zaista mjeri inteligenciju, a ne neku drugu osobinu
	4. rezultati ovise o ispitaniku, a ne o ispitivaču

7. Osnovnim stilovima roditeljstva pridružite opise ponašanja roditelja.

a) autoritativni roditelj	1. nisko na dimenziji nadzora, visoko na dimenziji topline
b) ravnodušni roditelj	2. visoko na dimenziji nadzora, visoko na dimenziji topline
c) popuštajući roditelj	3. nisko na dimenziji nadzora, nisko na dimenziji topline
	4. visoko na dimenziji nadzora, a nisko na dimenziji topline

8. Pristupima ličnosti pridružite njegove predmete istraživanja.

a) pristup crta ličnosti	1. dimenzije ličnosti
b) psihoanalitički pristup	2. mehanizmi učenja
c) pristup socijalnoga učenja	3. nesvjesno
	4. samoaktualizacija

9. Vrstama psihičkih poremećaja pridružite specifične poremećaje.

a) anksiozni poremećaj	1. hipohondrija
b) somatoformni poremećaj	2. depresija
c) poremećaji raspoloženja	3. fobija od mraka
	4. shizofrenija

IV. ZADATCI KRATKIH ODGOVORA

Na sljedeće zadatke trebate odgovoriti kratkim odgovorom (od jedne do nekoliko riječi). Na listu za odgovore uz redni broj zadatka upišite odgovor na za predviđeno mjesto.

1. Navedite imenom i prezimenom tko je osnovao prvi laboratorij za eksperimentalnu psihologiju u Hrvatskoj?
2. Kako se zove grana psihologije koja se bavi proučavanjem životinja s ciljem olakšavanja razumijevanja ponašanja ljudskoga ponašanja?
3. Koja se godina smatra službenim početkom psihologije kao samostalne znanosti?
4. Koja je osnovna podjela živčanoga sustava s obzirom na smještaj (položaj) pojedinih dijelova?
5. Kako se nazivaju područja kore velikoga mozga uz koja je vezano odvijanje složenih psihičkih procesa (pamćenje, mišljenje i sl.)?
6. Stolicu opažamo (percipiramo) kao stolicu, bez obzira gledamo li je sa strane, odozgo ili odozdo. Kako se naziva ova pojava u percepciji?
7. Što nam omogućuje konvergencija očnih jabučica i različita slika na mrežnici oba oka?
8. U koju vrstu emocija spadaju ponos, sram i divljenje?
9. Kako se naziva sukob motiva kada nas privlači maturlno putovanje u Španjolsku i Grčku, a moramo izabrati jedno odredište?
10. Ako psa nagradimo kolačićem svaki put kada dignu šapu, koju metodu učenja primjenjujemo?
11. Ako želimo ispitati najnižu razinu pamćenja, kakav ćemo tip zadataka primijeniti?
12. Navedite, imenom i prezimenom, tko je otkrio učenje klasičnim uvjetovanjem?
13. Kako se naziva inteligencija koja je spoj znanja, strategija rješavanja problema i iskustva?
14. U koju kategoriju intelektualne razvijenosti spadaju osobe s IQ 140 i više?

15. Kako se zovu poremećaji kod kojih osoba gubi kontakt s realnošću, čudno se ponaša, ima halucinacije, paranoidne misli i sl.?
16. Kako se naziva obrambeni mehanizam kada vlastite neprihvatljive osobine pripisujemo drugima, primjerice, sami smo svadljivi, a svoje kolege optužujemo da se stalno svađaju?
17. U kojem se razvojnome razdoblju javlja sposobnost apstraktnoga mišljenja?
18. Kako se zove prestanak menstruacije zbog hormonskih promjena koji se zbiva kod žena oko 50. godine?

V. ZADATCI PRODUŽENIH ODGOVORA

Na sljedeće zadatke trebate odgovoriti u nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak. Na listu za odgovore uz redni broj zadatka upišite odgovor na za to predviđeno mjesto.

1. Ukratko opišite tri primjera problema kojima se bavi psihologija rada.
2. Sažeto objasnite koja je funkcija simpatičkoga dijela vegetativnoga živčanoga sustava i opišite jednu situaciju u kojoj se on aktivira.
3. Objasnite pojmove apsolutne i diferencijalne osjetljivosti. Navedite jedno zanimanje u kojem su važne apsolutna i diferencijalna osjetljivost.
4. Opišite jedan primjer suočavanja sa stresom kada je prikladno usmjeravanje na problem i drugi primjer kada je prikladno usmjeravanje na emocije.
5. Ukratko opišite tri savjeta za uspješno učenje i pamćenje.
6. Kako se zove krivulja po kojoj se raspodjeljuje inteligencija? Opišite raspodjelu inteligencije prema toj krivulji.
7. Ukratko opišite kako se provodi transverzalno istraživanje u razvojnoj psihologiji. Navedite jednu prednost takvoga istraživanja u odnosu na longitudinalno istraživanje.
8. Sažeto objasnite koja je logika projektivnih testova i tehnika. Navedite jedan njihov nedostatak.
9. Sažeto objasnite kada i zašto se aktiviraju obrambeni mehanizmi ličnosti.

11. KLJUČ ZA ODGOVORE OGLEDNOGA PRIMJERKA TESTA

I. ZADATCI ALTERNATIVNOGA IZBORA

Svaki točan odgovor donosi **1 bod**.

1. T	N	5. T	N
2. T	N	6. T	N
3. T	N	7. T	N
4. T	N	8. T	N

II. ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

Svaki točan odgovor donosi **1 bod**.

1. a b c d	7. a b c d	13. a b c d
2. a b c d	8. a b c d	14. a b c d
3. a b c d	9. a b c d	15. a b c d
4. a b c d	10. a b c d	16. a b c d
5. a b c d	11. a b c d	17. a b c d
6. a b c d	12. a b c d	18. a b c d

III. ZADATCI POVEZIVANJA I SREĐIVANJA

Svaki točno povezan par donosi **1 bod**. Za cijelo točno odgovoreno pitanje **3 boda**.

1. a 2	5. a 4	9. a 3
b 1	b 3	b 1
c 3	c 2	c 2
2. a 2	6. a 2	
b 1	b 3	
c 4	c 1	
3. a 4	7. a 2	
b 3	b 3	
c 2	c 1	
4. a 4	8. a 1	
b 3	b 3	
c 2	c 2	

IV. ZADATCI KRATKIH ODGOVORA

Točan odgovor donosi **2 boda**.

1. Ramiro Bujas
2. Komparativna (ili zoopsihologija)
3. 1879.
4. Centralni (središnji) i periferni
5. Asocijativna područja
6. Konstantnost percepcije (ili perceptivna konstantnost)
7. Percepciju dubine (ili percepciju treće dimenzije)
8. Sekundarne (ili složene)
9. Sukob istovremenoga privlačenja
10. Operantno uvjetovanje
11. Zadatke s ponuđenim odgovorima (ili a), b), c), ... zadatke)
12. Ivan Pavlov
13. Kristalizirana inteligencija
14. Genij (ili daroviti, vrlo visoko nadareni)
15. Psihoze (ili shizofreni poremećaji)
16. Projekcija
17. U adolescenciji
18. Menopauza

V. ZADATCI PRODUŽENIH ODGOVORA

Potpuno točan odgovor donosi **3 boda**, a djelomično točan odgovor **2 boda**, odnosno **1 bod**.

Sljedeći primjeri odgovora bili bi bodovani s 3 boda.

1. Priznavat će se svi odgovori koji opisuju probleme kojima se psihologija rada bavi.

Primjeri prihvatljivih odgovora:

- profesionalna selekcija - odabrati pravoga kandidata za neko radno mjesto, tj. onoga koji ima najbolje sposobnosti za to mjesto
- analiza nesreća na radu (kada se javljaju, u kojim uvjetima i sl.) kako bi ih spriječili ili smanjili
- istraživanje umora - kako utječe na radni učinak i kada se javlja jer, primjerice, pravovremenim rasporedom odmora možemo utjecati na bolji radni učinak.

2. Simpatički dio vegetativnoga živčanoga sustava zadužen je za ubrzavanje rada pojedinih unutrašnjih organa ili sustava (npr. krvožilnoga sustava i srca, dišnoga sustava i pluća) i za usporavanje probave. Opskrbljuje tijelo potrebnom energijom pri pojačanoj aktivnosti organizma (npr. kod obavljanja neke aktivnosti) ili pri pojavi jakih/iznenadnih emocija poput straha i srdžbe.

Primjerice, zbog pojačanoga rada simpatikusa brže nam zakuca srce, produbljuje se disanje, povećava se krvni tlak kad sretnemo osobu u koju smo zaljubljeni.

3. Apsolutna osjetljivost pokazuje koji je najmanji intenzitet podražaja dovoljan da izazove osjet (podražaj koji nam je u 50% slučajeva izazvao osjet). Diferencijalna osjetljivost pokazuje koja je najmanja (jedva zamjetna) razlika u intenzitetu između dva podražaja koje subjektivno doživljavamo kao različite (promjena u intenzitetu podražaja koju zamjećujemo u 50% slučajeva). Ljudi se razlikuju po svojoj apsolutnoj i diferencijalnoj osjetljivosti, a kod nekih zanimanja moraju biti vrlo razvijena, npr. kod kontrolora leta, pilota i sl.

4. Primjer suočavanja sa stresom kada je prikladno usmjeravanje na problem je ako se osoba neprestano sukobljava s određenim autoritetom. U ovome primjeru prikladno bi bilo usvojiti neke nove oblike ponašanja koje bi dovele do poboljšanja odnosa među tim pojedincima.

Primjer situacije kada je prikladno usmjeravanje na emocije je ako je osobi dijagnosticirana teža kronična bolest. U ovome primjeru može pomoći razgovor s drugim pojedincima koji pate od iste bolesti. Spoznaja da nismo „jedini“ koji prolazimo kroz ove probleme, može nam olakšati nošenje s bolešću.

5. Neki od savjeta za racionalnu organizaciju učenja:

- proaktivna interferencija – pojava koja označava da staro učenje ometa usvajanje novih znanja; zbog toga bi kratka stanka koja bi uključivala popodnevi san ili relaksaciju smanjila mogućnost pojave proaktivne interferencije
- ukoliko nam je neko gradivo izuzetno važno, preporuka je da se ono prenauči – gradivo koje smo već dobro usvojili još 2 – 3 puta pročitamo i prepričamo jer je takvo znanje otpornije na zaboravljanje.
- nije poželjno „kampanjski“ učiti gradivo – gradivo koje se brzo uči brzo se i zaboravlja. Ukoliko moramo zapamtiti veliki broj činjenica u kratkome razdoblju, najvjerojatnije ćemo ih i brzo zaboraviti.

6. Krivulja po kojoj se raspodjeljuje inteligencija je Gaussova krivulja ili krivulja normalne distribucije ili normalna raspodjela ili zvonolika raspodjela.

Pokazuje da je najveći broj ljudi prosječne inteligencije, dok su niže i više vrijednosti manje česte, a najrjeđe su ekstremno niske i visoke vrijednosti IQ. Što je neki IQ različiti od prosjeka, to je manja vjerojatnost njegova pojavljivanja u skupini ljudi. (Točan odgovor može sadržavati skicu Gaussove krivulje i njen opis.)

7. Transverzalno istraživanje u razvojnoj psihologiji provodi se jednokratnim mjerenjem i uspoređivanjem dviju ili više skupina pojedinaca različite dobi. Uspoređuje ih se s obzirom na izabranu osobinu koja je predmet mjerenja i promatra se mijenjaju li se tijekom razvoja i kako.
Prednost takvoga istraživanja u odnosu na longitudinalno istraživanje jest u njegovoj brzini i ekonomičnosti primjene.
8. Primjena projektivnih testova i tehnika počiva na pretpostavci da pojedinac svoje nesvjesne želje, potrebe i strahove projicira u svoju okolinu, što osobito dolazi do izražaja kada se suoči s nejasnim i nestrukturiranim sadržajima. Stoga se upravo takvi sadržaji, npr. mrlje, nedovršene rečenice i nejasne slike nalaze u projektivnim testovima.
Njihov nedostatak jest što reakcije pojedinca pri ispitivanju projektivnim testovima mogu biti, između ostaloga, posljedice njegovoga trenutačnoga raspoloženja ili „bujne“ mašte, a ne samo odraz njegovih nesvjesnih želja, potreba ili strahova.
9. Obrambeni mehanizmi ličnosti aktiviraju se najčešće u stanju frustracije, odnosno u situacijama kada pojedinac ne može ili ne uspijeva zadovoljiti svoje potrebe ili ostvariti svoje ciljeve. Obrambeni mehanizmi nastoje zaštititi ego u stanju anksioznosti.
Njihova je svrha pomoći pojedincu da se obrani od tjeskobe, nemira i općenito neugodnih emocija koje izazivaju stanje frustracije i očuvati samopoštovanje. Freud smatra da uporaba većine obrambenih mehanizama ne dovodi do poboljšanja općega funkcioniranja ličnosti.